

Kaks meest paadis – Jaanuse ja Erki lugu

Tekst: Piret Salmistu ja Jaanus Talp

Fotod: Rene Allik, Janis Spurdzins, Mauro Melandri/ZGN, Rain Jüristo, Gerli Tooming, Henrik Trygg ja erakogu

MyCar

Tänavu suvel purjetasid Jaanus Talp ja Erki Maidre Rootsi suurimal avamereregatil Gotland Runt kahekesi jahil *My Car* ümber Gotlandi saare. Meestel oli soov ennast proovile panna ja 60 tundi looduse meelevaldas selleks kahtlemata võimaluse pakkus, testides nii purjetajate oskusi ja teadmisi kui ka vaimu ja füüsi. Ainsa tiimina esindasid nad Eestit ka regati raames esmakordselt toimunud ORC Double-Handed MM-il, kus oma grupis saavutati 30 jahi hulgas 11. koht.

Eellugu

Kumbki meestest pole alustanud purjetamist lapsena Optimistil, vaid leidsid tee selleni alles täiskasvanuna ja peavad ennast läbinisti asjaarmastajateks.

Jaanuse esimene purjetamiskogemus oligi kohe pikk avameresõit aastal 2001, kui Pärnu sõber Alari Akermann kutsus Jaanust üle viima jahti Seaporting Taani Skovshovedis toimuvale X-99 MM-ile. Kohe esimese sõiduga sai ta kätte korralikud mereristsed, sattudes enne

Gotlandile jõudmist tugevasse tormi. See aga süstis loobumise asemel korraliku merepisiku. 2006. aastal Eestisse tagasi elama asudes otsis ta üles Alar Volmeri ja alustas purjetamise eelkursusest jahil BluSail, saades esimese kogemuse siis juba ka võistluspurjetamisega.

Pikkade sõitude kogemusi on Jaanusel erinevate meeskondadega. Soomes igal varasuvel toimuv Suursaari Race'il on ta osalenud kaheksal regatil, enamikul neist Eero Panki meeskonnas, kelle käest Jaanus on saanud just avameresõitude teadmisi ja kogemust.

Jaht Silva - Gotland Runt 2014

Gotland Runti kogemuse sai Jaanus jaht *Silvaga* aastal 2014, kui tema olles roolimehena saavutati seal väärikas kolmas koht. Pikimaks merel olekuks koos Eesti tiimiga on seni olnud purjetamine regatil Nord Stream Race Swan 60 tüüpi jahil St. Peterburgist Saksamaale, kus pikim etapp oli 600 miili pikkune purjetamine vahepeatusest Helsingis Rostock-Warnemündesse.

Erki jahi *My Car* spinni trimmis – Alexela ORC MM 2021 Tallinnas

Erki alustas purjetamist unistusega kunagi ümber maailma seilata. Võttis ühel päeval kätte ja läks väikelaevaluhi kursustele, tegi teooria osa endale selgeks ja siis ootas ees praktiline osa jahil *My Car*. Et aga Erkile meeldis ja *My Car* meeskonnal oli abikäsi vaja, kutsuti ta järgmisena Kalevi Jahtklubi kolmapäevaregatile. „Sinna kolmapäevakule ma läksin ja käin nendel tänaseni alates aastast 2014, ikka jahi *My Car* tiimis!“ lausus Erki oma purjetamisteedonna kujunemisele tagasi vaadates.

Miks ja kuidas just *double-handed* purjetamise juurde jõuti

Jaanuse nakatajaks oli soolopurjetaja Jaanus Tamme, kelle majandatud Noblessneri sadamas seisis kunagi ka Jaanuse jaht *Mia*. Tamme soolopurjetamisi jälgides tekkis ka Jaanusel huvi teada saada ja kogeda, kuidas täismeeskonna jaoks mõeldud jahiga üksi või kahekesi hakkama saada ja seda just väga erinevates oludes. Ehk siis mitte hakkama saada ainult sileda mere ja õrna briisiga, vaid ikka ka siis, kui n-ö pilpad lendavad. Järgmiseks teerajajaks Jaanusele oli soolopurjetaja Uku Randmaa, kes 2018 osales rahvusvahelisel võistlusel GGR (Golden Globe Race), mille jooksul purjetas esimese eestlasena üksi ilma peatusteta ümber Hea Lootuse neeme, Leeuwini neeme ja Hoorni neeme, tulles võistlusel 17

Jaanus ja Erki 2021. a BSSR regati stardis

osavõtja hulgas 3. kohale. Kogu võistlus kestis 252 päeva.

2017. aastal alustas René Allik Kalevi Jahtklubis Jaanus Tamme nõustamisel üksi ja kahekesi purjetamise võistlussarja Baltic Sea Solo Race, mis on purjetajatele purjetamisoskuste proov ning füüsiline ja ka vaimne väljakutse, kus neljal etapil läbitakse erineva pikkusega radasid, millest pikim ja kõige raskem on 24-tunnine etapp. Jaanus jõudis sellel osalemiseni koos sõber Jaan Tiigiga 2018. a jahiga *Mia* (Archambault 33). Aasta hiljem tegi ta sama sarja kaasa juba jahil *My Car* (X-35) koos Vahur Tederiga.

Aasta 2020 alguseks oli Erki tekkunud soov lisaks kolmapäevaregattidele ja teistele suurematele avamerepurjetamisvõistlustele rohkem ja pikemalt merel olla, et oma võimeid rohkem proovile panna. Jaanus sõitis toona põhiliselt Draakon klassis, kuid huvi kestva purjetamise vastu need kaks huvilist ühte paati viiski, et koos *double handed* regatisarjas jätkata.

Kui esimestel aastatel ei olnud ohutuse tagamiseks selles võistlussarjas spinnakeride kasutamine lubatud, siis 2020. aastaks oli sarja populaarsus kasvanud ja ühes sellega ka sarjas osalevate purjetajate kogemused ja oskused. Nii lubati *double-handed* meeskondadel hakata kasutama nii sümmeetrilisi kui

ka asümmeetrilisi spinnakere, mis sai uueks väljakutseks ja kogemuse saamise võimaluseks.

Tiimi sünergia sobis hästi kokku, seda nii oskuste kui ka iseloomude poolest. Erki sai hästi hakkama eespurjega ja Jaanus roolis ja groodis – nii et jahi haldamisel täiendati üksteist.

Jaanus: „*Double-handed* formaat on põnev sellepärast, et sõidame jahitidega, millel tavaliselt on peal 8–10 meest. Hakkama tuleb saada kahekesi. See tähendab jahi ettevalmistust (massi trimm, vajalikud purjed, jahi kontroll, ohutuse varustus ja asukoht jahis, riietus, proviant etapiks), raja ettevalmistust (erinevate mudelite prognoosid rajal, milliseid purjesid kasutada vastavalt prognoosile erinevatel rajalõikudel), võistluse päeval tegelik ilm rajal, valmidus vahetada purjesid vastavalt tegelikule olukorrale, olla kogu raja lõikes terav (see tähendab olla söönud, joonud, puhunud, et võimalikult vähe eksida). Eksimusi tuleb ja see on loomulik, meid on kaks, aga need tuleb minimaliseerida.“

„Oskused võivad ju olla, aga kokkusobimine inimestena on korraldada olulisem,“ tõdeb Jaanus. „Meie klappisime hästi, mõttemaailmad sobisid kokku ja me kumbki ei ole allaandjad tüübid!“

2020. a Baltic Sea Solo Race'i (BSSR) hooajast on Jaanusel rääkida kaks kogemust, mõlemad pikimast ehk 24 tunni etapist:

Esimene: „Arvasin et tean jahti, kolm ilmteadet neljast lubasid tuuli, millega saame rahulikult rehvimata kahekesi hakkama: 13–16 m/s ja üks lubas kohati kuni 20 m/s. Ja see viimane tuli ... olime rajalõigul, mis pidi olema sellel etapil meie leivanumber, mitmedki korrad täiesti küllili ja konkurendid kadusid rehvituduna kui tina tuhka. Ja kõik sellepärast, et ma ei viitsinud rehvi sisse panna (no kolm prognoosi ühe vastu)!!! Jaht oli minu süül ette valmistamata ja seda viga ei tohi korrata!”

Teine: „Kogu seeria vältel ei andnud me koos meeskonnakaaslase Erki Maidrega kunagi enne finišit alla: ei siis, kui startisime esimesele 4-tunnisele etapile vale stardi tõttu 14 minutit ja 58 sekundit teistest hiljem, ega ka siis, kui olime 24 tunni etapil olnud pikalt küllili ja konkurendid said meist ette vähemalt 20 minutit (selle etapi me võitsime). Me hoidsime kogu aeg üksteisel head tuju üleval, söime kui saime ja olime absoluutselt teravad finišini! Ja see tõi edu!”

Ei saa mainimata jätta, et nii 2020 kui 2021 tulid Jaanus ja Erki oma grupis BSSR-i võitjateks.

Jaanus 2020. a Baltic Sea Solo Race'i sarja võtjana poodiumil

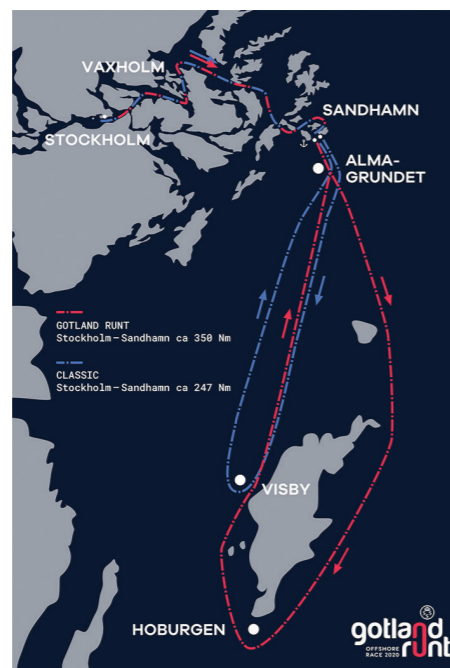
Kaks meest paadis ümber Gotlandi? Jah

Selle paari aasta jooksul Baltic Sea Solo Race'i sarjas koospurjetamise ajal tekkis meestel soov ja plaan juba 2021. a ka kusagile suuremale regatile minna. Esimeseks valikuks oleks olnud Suursaari Race, sest nii Soomes kui ka Rootsis sai *double-handed* purjetamine hea hoo sisse just Covidi ajal ja need distsipliinid olid lülitatud nii Suursaari Race'i kui ka

Gotland Runti arvestusse. Covidi tõttu jäi Suursaari Race aga 2021. a ära ning Venemaa algatatud sõja tõttu Ukrainas jäi Suursaari Race ära ka tänavu. Nii langeski meeste valik 2022. a Gotland Runti kasuks, kuna see klappis My Cari ülejäänud meeskonna kalendri ja regatiplaanidega. Ka rääkis sellel regatil purjetamise kasuks hoopis soojem meri ja ilm juuli alguses, sest juuni alguses toimuval Suursaaril Race'il kogetakse valdavalt siiski veel külma merevett ja madalaid õhutemperatuure. Esmakordselt toimuv ORC Double-Handed MM ei olnud otustamise argumentiks, küll aga asjaolu, et saada uus kogemus nii tihedas konkurentsis ja nii suure hulga osalejatega koos võisteldes. MM-il võistles kolmes grupis kokku 77 jahti.

Et aga selle hooaja BSSR sarja regatte enne Gotland Runti toimuda ei jõudnud, purjetasid Jaanus ja Erki jahiga kahekesi juba ka Eestist Stockholmi, et jahti ja omavaheline tunnetus kätte saada. Erki jaoks oligi see ülesõit seni kõige pikem merel olemise kogemus enne Gotland Runti.

Gotland Runt on üks suurimaid iga-aastaseid avamereregatte maailmas ja alates selle algusest 1937. aastal on see meelitanud ligi purjetajaid kogu maailmast, eriti aga Balti riikidest.

Gotland Runt 2022 regati distants

Gotland Runt 2022 – ORC Double-Handed maailmameistrivõistlused

30.06 – 06.07.2022 Stockholm-Sandhamn, Rootsi

Jaht: My Car (X-35) EST 535 – Meeskond: Jaanus Talp ja Erki Maidre

Distantsi pikkus 352 nM

Jahi My Car distantsi läbimise aeg: 60 h 15 min

11. koht oma grupis, jahte kokku grupis 30

See on ka tõeliselt ainulaadne avameripurjetamise võistlus. Suurejoonelisele stardile linnas järgneb intensiivne rannikusõit läbi saarestiku kitsaste väinade ja lugematute skääride. Seejärel viib distants Läänemerele, et pärast 352 meremiili läbimist finišeerida Rootsi legendaarses purjesadamas Sandhamnis.

Nüüd siis aga regati enda juurde Jaanuse sõnadega, kelle jaoks oli see üks tema unistuste võistlusi.

Ettevalmistus ja kogemus

Jaanusel ca 13 ja Erkil ca 8 regatti *double-handed* formaadis (ilma automaatrolli kasutamata).

Ettevalmistus ja kontroll: purjed, ohutusvarustus, merekaardid jne.

Offshore Personal Survival Course: kursuse kohustuslik läbimine, ilma milleta võistlusel peale ei lastud. Sisaldas ohutuse- ja päästeõpet. Minu arvates peaks see olema kohustuslik kõigile *single-* ja *double-handed* meeskondadele! Tegu on väga asjaliku koolitusega, mille viisid läbi Madis Ausman ja Ain Roosma. Teooria osa läbimise järel olime nagu puuga pähe saanud. Siis aga tuli praktiline osa ja selle tõsidus jõudis kohale, kui isegi kuivakatega Pirital jõevees ca 15 minutit ujuda tuli. See võttis ikka täiesti läbi ja ei kujuta ette, kuidas realses situatsioonis merelainetes ja kõva tuulega enda või kaaslaste päästmisega hakkama saaks. Kõige suurem motivator ja edasiviiv jõud on siinkohal vastutus oma tiimikaaslase elu eest!

Toidu osas konsulteerisin Sverre Puustusmaaga (Tactical Foodpack), et aru saada, mida ja kui palju on vaja kaasa

Jaht My Car Gotland Runti stardiks valmis

võtta. Tactical Foodpacki tooted on merel ideaalne valmistoit, sest sõltuvalt tingimustest ei pruugi sul olla mingitki võimalust toidu valmistamiseks.

Korraldajatelt saime väga põhjalikud materjalid ja nende poolt oli meie küsimustele vastates ka suurepärase klienditugi. Ettevalmistus algas juba kuid varem ja meil oli kindel eesmärk absoluutselt kogu varustus enne füüsiliselt üle kontrollida (see ajend ja selge arusaam tuli kõik Offshore Personal Survival koolitusest), et halbu üllatusi regati käigus vältida. Tallinna lähel purjetades ei ole ju vaja olnud ei hädarooli

Jaanuse ja Erki jahi My Car stardinumbr 2022 Gotland Runtis

Kaader stardivideost – Pro4U hoogne algus ja My Car ilma spinnakerita startimas nende taga

Gotland Runti regati sadam Stockholmi kesklinnas

Jaht My Car Gotland Runti startis siirdumas

ega tormifokat ja neid kontrollides avasimegi, et on, mida korrigeerida.

Tuleb ära mainida, et enne starti Tallinnas olin tankinud jahti 30 l kütust ja jahis oligi nii palju kütust kui ülesõidust alles oli. See on asjaolu, mille juurde tulen hiljem jutus tagasi.

Regati avamine Stockholmi kesklinnas oli uhke – olime kaheksa kümne Gotland Runti regatil osaleva jahi hulgas ainuke Eesti võistkond ja seetõttu oli eriti mõnus näha Eesti lippu lehvimas. Võistluse jahinumbrid olid ahtrilipud, koos riigilipuga – meie puhul siis sini-must-valge trikolooriga, uhke värk!

Regati esimene start anti pühapäeva, 3. juuli hommikul kell 11 just meie ehk C-klassile, millele järgnesid teised klassid viieminutilise intervalliga. Esimeseks väljakutseks oli pääseda välja Stockholmi sadamast ja leida tee saarte ja kitsaste kanalite vahel, et jõuda Läänemerele.

Start toimus alal, kus paremal oli kaljusein ja vasakul stardilaev, mille taga oli kohe *no-go-zone* – seal sõitsid täiskiirusel kiired linnaliini praamid. Kuna Stockholmi südalinnast startides antakse start ükskõik millisest kaarest puhuva tuulega ikka samas kohas, siis seekord oli selleks taganttuul, ja startida tuli spinnakeridega! Kõik jahid liinile ju ei mahu. Skääridest olid niigi silmad ruutus ja nüüd veel see ka! Otsustasin, et spinni me kohe peale ei pane, *safety first!*

Liinile saime hästi, hea hooga, Pro4U peal, nemad tõmbasid kohe spinni üles ja haihtusid kui tuuleõhk!

Gotland Runti start Stockholmis

Meil läks natuke aega olukorraga harjumiseks, aga siis läks lahti! Võitlus kohtade pärast, kus jahte kohati ümber 30–60. Ootamatud pagid tulid peale skääride kaljude vahelt, pääsesime kaljust tänu meie ettenägelikkusele. Sellest hetkest on tehtud meist selle kaljunuki pealt ka äge pilt.

My Car ootamatu pagi meelevaldas

Umbes kuue tunni järel, kui olime skäärid läbinud, tundsin kergendust ja olime uhked, et saime sellise asja läbi laadida jne.

Skääride üht kitsaimat kohta läbimas

Skääride läbimine

Skäärid läbitud – möödume Alma-grundetist

Offshore

Avamerele jõudsin esimese päeva õhtuks ja siis algas *offshore*. Päästevestid olid meil seljas kogu aeg, see on kohustuslik, samuti *lifeline*. Tekil olles olime kogu aeg *lifeline* iga kinni. See andis magajale kindluse, et tekilolija on seal alles, kui kajutist tuli uuesti välja tulla. Erki läks magama, mina lükkasin sisse automaatrooli ja trimmisin purjesid kuni navigatsioonikellad kustusid. Selge – aku tühi. Vaja panna mootor käima, et akut laadida. Tund aega mootoriga ja aku täis – hästi! Siis mootor välja, Erki vahetuse kord, 1,5 tundi sõitu ja akut vaja uuesti laadida jne.

Teise päeva ennelõunaks oli selge, et nii edasi ei saa, meil ei jätku kütust (enne starti olin tankinud 30 l kütust, sest pidasin seda piisavaks – ei olnud kokkuhoiu mõte). Kõik hakkas mõjuma – kütuse vähesus, automaatrooli puudus ... pidev töö roolis, purjesid trimmima roolist minna ei saa, sest teine magas ...

Umbes kuus tundi enne Gotlandi lõunatippu hakkasid ühel halsil tekkima ebameeldivad lained, mis kasvasid lõunatippus mäekõrgusteks. Tuul puhus 10–12 m/s. Lõunatippu jõudsin kolmanda päeva hommikul kella nelja ajal öösel ja keerasime noka finiši poole. Nüüd olid need mäekõrgused lained küljelt ja olud olid kohati päris karmid. Üritasime akusid laadida, aga mootor ei läinud tööle, kreen oli liiga suur ja mootor ei saanud kütust kätte. Samal ajal oli mul väsimus nii suur, et kui vahetasime Erkiga positsioonid, kukkusin jahi keskele ja uinusin hetkega.

Visby märgi võtsime kolmandal päeval kell 10.16 ja nüüd olid laine ja tuul soodsalt spinni kursilt – 150–165 kraadi. Meeskond Hodspur, kes oli meist taga ja lõpetas võistluse lõpuks kolmandana, tõmbas seal spinni üles ja kadus. Tuult oli siis 10–14 m/s.

Lained läksid uuesti suureks. Panime spinni valmis, aga üles veel ei tõmmanud. Eespurjega oli kohati kiirus 13,5 sõlme. Väsimus oli veel liiga suur, et finišini kihutada. Käisin magamas ja uuesti välja

Tuult 10-14 m/s ja sõit spinni kursil

Teatud – Jaanus ja Erki õnnelikena Sandhamni sadamas

Jaanuse juhuslik kohtumine Sandhamni sadamas soolopurjetaja Alex Thomsoniga, kes Gotland Runtil purjetas sel korral täismeeskonnaga jahil Fortunata (Solaris 50)

tulles tõmbasime spinni üles! Ja siis algas korralik rodeo!

Tuul ikka 10–14 m/s (20–28 sõlme). Adrenaliin laes! Stabiilne jahi käik 10–14,5 sõlme. Maksimumkiirus 16,5 sõlme ja me oleme kahekesi! Erki tegi soodis head tööd. Lained olid kolmekordsed: kui surfasime kolmandalt teisele ja siis laine põhja, tuli käik 14,5 sõlme. Aga

kui lainelt oli minek kolmandalt korrusele esimesele, siis oli käik 16,5 sõlme. Arvasin, et kui kiirus läheb suuremaks kui 16,5 sõlme, siis jaht laguneb jalge all, nii hull vibratsioon oli! Finišeerisime kolmandal sõidupäeval kell 23:15:34, korrigeeritud aega kulus 64 tundi 24 minutit ja 19 sekundit.

Kokkuvõtteks tagantjärele tarkused, kogemused ja tippphetked

- Meil oli häda elektri, mootori ja automaatrooliga. Minu viga, et ei osanud kütuse kogusega arvestada. Automaatrooli pikaaegse kasutamise kogemus puudus (see ei ole vabandus). Täna teadmistega läheks täis kütusepaagiga (80 l). Selle nahka läks meil koht esikümnes. Võimalik, et kolmas koht?

- LED avariituledega sõitmine – need on kergelt paigaldatavad ja hästi nähtavad.

- Päästevesti kandmine ja tekil *lifeline* iga kinni olemine ei olnud ebamugav. See oli lihtne ja vajalik nagu turvavöö kasutamine autos!

- Ilm oli väga super – soe, päikseline ja vihma ei sadanud!

- Võitlus skäärides oma koha pärast, spinnid üleval: jahte oli tihedalt ümber, kohati 30–60 ja kõigil kiirused suured. Selle juures ka kõiki manöövreid teha reegleid arvestades oli väljakutse ja kaasvõistlejad olid siin väga vastutulelikud ja keegi ei hakanud teistele n-õ ära panema.

Üks unistus sellise asjaga hakkama saada on jälle täidetud!

- Kahekesi spinniga sõita tuules 10–14 m/s, kohati kiirusega 16,5 sõlme – see oli võimas!

- Aitäh meie toetajatele ja jälgijatele, seda oli vaja, sest need tunneta Ameerika mäed, mis võistluse ajal üle käisid, olid sama suured kui need 3–4 meetri kõrgused lained, millega me nii krüssus kui ka allatuules möllasime! Teie toetus oli füüsiliselt tuntav ja ülivajalik! Peaaegu oleks lõunatippu kulbi nurka visanud ... Aga me ei ole allaandjad tüübid!

Tegu oli kõige raskema võistlusega, millel kunagi osalenud oleme! Võimas!

Tänuavaldused

- meeskonnakaaslastele: Erki Maidre – lähen sinuga luurele iga kell!
- meie peredele – ilma teie toetuseta see retk poleks olnud võimalik!
- Adolf ehk Martin-Gustav Lepp, The Manager, kummardus! Tõime jahi tervena tagasi!
- Jahi My Car meeskond.
- Sverre Puustusmaa: aitas oma teadmistega kokku panna meenüü, mis aitas meil vastu pidada, oli maitsev ja energiarikas! Kui vaja – võin oma maitse-eelistusi jagada.
- Janis Spurdzins: tegi meist ägedad fotod!
- Piret Salmistu: suur tänu jagamast meie tegemisi Offshore Racing Congressi (ORC) sotsiaalmeedias, saadetud piltide ja alati soojade sõnade eest!

Ja Jaanuse isiklikud tänud:

- Alari Akermann, kes viis mind võistluspurjekal merele!
- Alar Volmer, kes viis mind kurssi võistluspurjetamisega!
- Eero Pank, kellelt olen saanud tarkusi *offshore* purjetamise kohta!

Erki

Jaanus

Jaanus ja Erki pärast regatti Sandhamni sadamas

Mis järgmiseks?

Mõlemad mehed leiavad, et uuesti Gotland Runtile purjetama minna oleks huvitav, sest ollakse nüüd targemad ja kogenumad. Järgmisel sügisel Barcelonas toimuv ORC Double-Handed

MM on neile samuti väga motiveeriv hooaja lõpetuseks, kui sellel osalemiseks sobiva rendijahi leiaks. Siia Põhjamaade regiooni tuleb tulevikus nüüd ka teisi ORC DH tiitlivõistlusi ja saab näha, kuhu Jaanus ja Erki saavad oma kalendrites

mahutada *double-handed* regatid, sest Erki purjetab ju endiselt ka My Cari tiimis täismeeskonnaga ja Jaanuse teine armastus on Draakon purjekas, mille Euroopa meistrivõistlused toimuvad 2024. a Pärnus.

Gotland Runti 2022 start Stockholmis